

СПИСАНИЕ „ЗДРАВНИ ГРИЖИ“, БРОЙ 2/2023

РЕЗЮМЕТА НА ПУБЛИКУВАНИТЕ СТАТИИ В БРОЯ

РЕТРОСПЕКЦИЯ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ВЪЗРАЖДАНЕ НА ПАТРОНАЖНА АКУШЕРСКА ГРИЖА В БЪЛГАРИЯ

Т. Евтимова

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, Филиал Шумен

Резюме: Акушерската професия има дълга, вековна традиция, свързана с историята на цивилизацията. В своето развитие, преминала през религиозно посвещение, занаят, благотворителност - остава професия, посветена на грижите за бременната, раждащата, майката и новороденото. Етапите на развитие са свързани с мотивацията на акушерката към професията, емоционалният подход към нуждите на пациентите, приложени чрез медицински познания, комуникативни умения, практически опит, творчество и изкуство за прилагане на индивидуални грижи. **Цел:** да се направи ретроспективен преглед на акушерската грижа в България и да се анализират патронажните грижи на съвременния етап. **Материали и методи:** исторически литературни източници, документи от Държавен архив - Шумен **Резултати и обсъждане:** Благополучието и потребностите на майката и детето са от първостепенно значение и трябва да бъдат основният фокус в дейността на акушерките. Осъществяването на продължителната акушерска грижа ще даде възможности и перспективи на акушерките, свързани с насърчаване на безопасното майчинство чрез непрекъснатост на грижите, в зависимост от потребностите на жените. Липсва Стандарт за патронажни акушерски грижи, който ще допринесе за безопасни, персонализирани и професионални акушерски грижи, ориентирани към семейството.

Ключови думи: патронаж, акушерска грижа, възможности

RETROSPECT AND POSSIBILITIES FOR THE REVIVAL OF PATRONAGE MIDWIFERY CARE IN BULGARIA

T. Evtimova

Medical University "Prof. Dr. Paraskev Stoyanov" - Varna, Shumen Branch

Abstract: The obstetric profession has a long, centuries-old tradition, linked to the history of civilization. In its development it has passed through religious dedication, craft, charity - it remains a profession dedicated to the care of the pregnant, the childbearing, the mother and the newborn. The stages of development, are related to the midwife's motivation for the profession, the emotional approach to patients' needs, applied through medical knowledge, communication skills, practical experience, creativity and the art of applying individual care. **Aim:** to provide a retrospective review of midwifery care in this country and

to analyse patronage care at the current stage. **Materials and methods:** historical literary sources, documents from the State Archives – Shumen. **Results and discussion:** The welfare and needs of the mother and the child are of paramount importance and should be the main focus of midwives' work. The implementation of continuous midwifery care will give opportunities and perspectives to midwives related to the encouragement of safe motherhood through continuity of care, depending on the needs of the women. There is a lack of a Patronising Midwifery Care Standard that will contribute to safe, personalised and professional family-centred midwifery care.

Keywords: patronage, midwifery care, options

ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА КАРДИОРЕХАБИЛИТАЦИЯТА ВЪРХУ КАЧЕСТВОТО НА ЖИВОТ

Т. Димитрова

Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ Варна,
Филиал Шумен, Катедра „Здравни грижи“

Резюме. *Сърдечната рехабилитация се дефинира от Световната здравна организация като „ Сумата от дейности и интервенции, необходими за осигуряване на възможно най-добри физически, психически и социални условия, така че пациентите с хронични или пост-остри сърдечно-съдови заболявания да могат със собствени усилия да запазят или възобновят своето подходящо място в обществото“. Съществено значение заема ролята на медицинската сестра, като част от мултидисциплинарния екип за увеличаване на продължителността и подобряване качеството на живот на пациенти със сърдечно-съдови заболявания. **Цел:** Да се проучат нагласите на пациентите със сърдечно-съдови заболявания относно необходимостта от кардиорехабилитация и ролята на медицинската сестра за подобряване оздравителния процес при пациенти със сърдечно-съдови заболявания. **Материал и методи:** Проучено е мнението на общо 105 пациенти хоспитализирани в СБАЛ по кардиология „Мадара“ Шумен (n=45), „МБАЛ-Шумен“ АД - Второ вътрешно отделение (n=40) и (n=20) пациенти в специализиран кардиологичен кабинет. Проведено е анонимно, анкетно проучване от 1 май до 30 май през 2023 г. В процеса на изследването са използвани документи, социологически и статистически методи. За обработване на данните и изработване на графиките е използван продукт Microsoft Office Excel 2013. **Резултати и обсъждане:** Оптимистичен е резултатът, че голяма част от анкетираниите смятат за необходима кардиорехабилитацията, като посочват същественото значение на медицинската сестра в болничната и извънболничната помощ. Съществува необходимост от изграждане на превантивни стратегии за постигане на максимално намаляване на дългосрочния общ риск за сърдечно-съдова заболеваемост и смъртност, чрез контрола на установени рискови фактори.*

Ключови думи: кардиорехабилитация, медицинска сестра, пациент, качество на живот

THE IMPACT OF CARDIAC REHABILITATION ON QUALITY OF LIFE

T. Dimitrova

Medical University "Prof. Dr. Paraskev Stoyanov" Varna,
Shumen Affiliate, Department of Health Care

Abstract. Cardiac rehabilitation is defined by the World Health Organization as "The sum of activities and interventions necessary to ensure the best possible physical, mental and social conditions so that patients with chronic or post-acute cardiovascular diseases can, by their own efforts, maintain or resume their proper place in society". The role of the nurse, as part of the multidisciplinary team to increase the duration and improve the quality of life of patients with cardiovascular diseases, is of essential importance. **Objective:** To study the attitudes of patients with cardiovascular diseases regarding the need for cardiac rehabilitation and the role of the nurse to improve the healing process in patients with cardiovascular diseases. **Material and methods:** The opinion of a total of 105 patients hospitalized in SBAL for cardiology "Madara" Shumen (n=45), "MBAL-Shumen" AD - Second Department of Internal Medicine (n=40) and (n=20) patients in specialized cardiology cabinet. An anonymous survey was conducted from May 1 to May 30, 2023. Documents, sociological and statistical methods were used in the research process. The Microsoft Office Excel 2013 product was used to process the data and create the graphs. **Results and discussion:** The optimistic result is that a large part of the respondents consider cardiac rehabilitation to be necessary, pointing out the role of the nurse in hospital and pre-hospital care as essential. There is a need to develop preventive strategies to achieve a maximum reduction of the long-term overall risk for cardiovascular morbidity and mortality, through the control of established risk factors.

Key words: cardiac rehabilitation, nurse, patient, quality of life

ДОВЕРИЕТО КЪМ АКУШЕРКАТА – ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕШНА КОНСУЛТАТИВНА ДЕЙНОСТ В НАСОКА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕПРОДУКТИВНОТО ЗДРАВЕ

Т. Йорданова, Т. Евтимова

Медицински университет „Проф. д-р П. Стоянов“ – Варна,
Филиал Шумен, Катедра “Здравни грижи“

Резюме. Акушерката има съществена роля в здравното консултиране и обучение, извън контекста на рамката, в която често е поставяна – грижи за бременната и раждащата. Независимо каква е етиологията на здравните потребности на пациентите, те винаги се нуждаят от квалифицирани грижи и информация. Нуждаят се от лице, което да подsigури физическа и психологическа подготовка за всичко, което предстои и да интерпретира неразбраната информация. Доверието е неизменна част от реализирането на връзката между пациента и акушерката, като основен консултант на семейството и подрастващите в училищна възраст по въпросите за репродуктивното здраве. **Цел:** Да бъде установено

доверието към акушерката, на базата на което да се планира бъдеща консултативна дейност. **Материали и методи:** Проведено е анонимно анкетно проучване сред 405 респонденти: експерти (акушер-гинеколози, ембриолози, старши акушерки, старши медицински сестри), редови акушерки, редови медицински сестри и пациенти. Обхванати са центрове по репродуктивна медицина, родилни отделения и отделения за патологична бременност. Структурата на обследваните лечебни заведения е от типа Университетска многопрофилна болница за активно лечение (УМБАЛ); Многопрофилна болница за активно лечение (МБАЛ); Медицински комплекс (МК); Медицински център (МЦ). Проучването е реализирано през 2022 г. **Резултати и обсъждане:** Потърсихме мнението на пациентите (жени и мъже) от Центрове по репродуктивна медицина (ЦРМ), за кои въпроси биха се доверили на акушерка. За жените от двойката с репродуктивни проблеми е важно да има изграден механизъм, чрез който да поддържат непрекъсната комуникация с акушерка, за да споделят своите вълнения, притеснения, радости или разочарования през целия период на осъществяване на репродуктивни дейности (50,6%). Жените, поради това, че са изложени на много и продължителни изследвания и лечение, имат необходимост от повече информация за процедурите, които им предстоят (34,9%). Те са запознати с какво акушерката може да им съдейства и имат желание да получат нейната подкрепа. За мъжете доверието към акушерката се асоциира с получаване на информация за репродуктивните проблеми, които лекарите обясняват с медицинска терминология и те не могат да разберат поднесената информация (23,5%). **Изводи:** Доверието, което акушерките получават от пациентите е предпоставка за достоверна, научно-обоснована информация и изготвяне на терапевтичен план в правилна посока.

Ключови думи: акушерка, консултативна дейност, доверие, репродуктивно здраве

TRUST IN THE MIDWIFE IS A PREREQUISITE FOR SUCCESSFUL COUNSELING ACTIVITIES AIMED AT IMPROVING REPRODUCTIVE HEALTH

T. Yordanova, T. Evtimova

Medical University "Prof. Dr. P. Stoyanov" - Varna,
Branch Shumen, Department of "Health Care"

Abstract. The midwife has an essential role in health counseling and education, outside the context of the framework in which she is often placed - care for the pregnant and the birthing mother. Regardless of the etiology of patients' health needs, they always need qualified care and information. They need a person to ensure physical and psychological preparation for everything that lies ahead and to interpret the misunderstood information. Trust is an integral part of realizing the patient-midwife relationship as the primary consultant to the family and school-age adolescent on reproductive health issues. **Purpose:** To establish trust in the midwife, on the basis of which to plan future consultation activities. **Materials and methods:** An anonymous survey was conducted among 405 respondents: experts (obstetrician-gynecologists, embryologists, senior midwives, senior nurses), line

midwives, line nurses and patients. Reproductive medicine centers, maternity wards and pathological pregnancy wards are covered. The structure of the examined medical facilities is of the type University Multiprofile Hospital for Active Treatment (UMHAT); Multiprofile Hospital for Active Treatment (MHAT); Medical Complex; Medical Center. The study was carried out in 2022. **Results and discussion:** We sought the opinion of patients (female and male) from Centers for Reproductive Medicine (CRM) about which issues they would trust a midwife. For the women of the couple with reproductive problems, it is important to have a built-in mechanism through which they can maintain continuous communication with a midwife to share their excitement, concerns, joys or disappointments throughout the period of carrying out reproductive activities (50.6%). Women, due to the fact that they are exposed to many and prolonged examinations and treatments, have a need for more information about the procedures that are ahead of them (34.9%). They are aware of what the midwife can help them with and are willing to receive her support. For men, trusting the midwife is associated with receiving information about reproductive problems that doctors explain with medical terminology and they cannot understand the information provided (23.5%). **Conclusions:** The trust that midwives receive from patients is a prerequisite for reliable, scientifically based information and preparation of a therapeutic plan in the right direction.

Key words: midwife, counseling, trust, reproductive health